
INFORMACE O CIZÍCH ARMÁDÁCH

ATOMOVÉ ZBRANĚ A ARMÁDY

(Obsah knihy F. M. Miksche: »ATOMIC WEAPONS & ARMIES«)

V řadě publikací vydaných v posledních letech theoretiky kapitalistických armád zaujímá jedno z čelných míst práce, jejímž autorem je **F. M. Miksche**, a která má název »Atomové zbraně a armády« (**Atomic Weapons & Armies**). Vydána byla v roce 1955 v New Yorku.

Myšlenky uvedené knihy nepředstavují oficiální názory západních armád a nejsou zakotveny v jejich řádech ani předpisech. Jsou to soukromé názory autora, které jsou v mnohém v přímém rozporu s dosavadními názory ostatních vojenských theoretiků kapitalistických armád a mají polemický ráz.

Přesto se domníváme, že všem, kdo se zabývají otázkami vojenské vědy, je třeba seznámit se i s neoficiálními názory vojenských theoretiků západních států na soudobé podmínky operací.

Účelem tohoto článku je zatím jen informovat, a proto redakční rada Vojenské mysli nezaujímá k autorovým názorům kritické stanovisko.

(Redakční rada VM)

Cílem knihy je, jak autor sám uvádí, »dokázat, že dosavadní názory na Západě na základní otázky vojenství jsou takřka opačné vzhledem ke skutečnostem vzniklým s možností používání atomových zbraní na bojišti«.

V první kapitole knihy uvažuje autor o změnách v taktice a o rozhodujícím vlivu techniky na vytváření taktických zásad. Vylučuje názor, že by atomové zbraně samy o sobě mohly rozhodnout o vyřazení bojujících mocností, a dokazuje, že v možné budoucí »atomové válce« budou mít tak zvané konvenční*) zbraně stále svou důležitou úlohu. Žádné zbraně samy o sobě, říká, nevedou k rozhodujícím výsledkům. Každá zbraň je účinná jedině ve spojení s ostatními prostředky a činiteli. Jako příklad uvádí tanky, které mohly dosáhnout svých úspěchů jenom v součinnosti s letectvem.

*) V práci je na základě originálu použito některých méně obvyklých pojmů. Jedná se o takové pojmy, jejichž přizpůsobování naší terminologii by nebylo vhodné. Tak na př. je v práci použito »konvenční zbraně«, »konvenční dělostřelectvo«, »konvenční pozemní vojsko«, jimiž je třeba rozumět takové dělostřelectvo a vojsko, které nepočítá s používáním atomových zbraní. Z obdobných důvodů je použito v práci na př. pojmu »protiofensiva«, který nelze ztotožňovat s protiútokem.

Dále rozvíjí autor svoji základní theoretickou myšlenku, svůj základní názor na vliv zbraní na taktiku a říká, že při hodnocení vlivu zbraní na taktiku je třeba brát v úvahu:

a) ať jsou vlivy na taktiku jakékoli, boj za všech okolností se skládá ze dvou základních prvků, z palby a z pohybu (při čemž palbou se tu rozumí fyzický a psychologický účinek zbraní a pohybem přemísťování střelných zbraní a jejich obsluh a materiálu potřebného k jejich funkci);

b) palba a pohyb jsou činitelé trvalí a je to jejich vzájemný vztah, který určuje taktické formy boje;

c) taktika = v podstatě kombinace palby a pohybu a technický rozvoj má rozhodující vliv na jejich vzájemný vztah;

d) tato kombinace je umožňována možnostmi spojení, a je možno tedy říci závěrem, že formy boje jsou v podstatě určovány třemi činiteli, palbou, pohybem a spojením.

Autor dodává, že po všechny doby taktika kolísala mezi palbou a pohybem. V praxi nebylo mezi nimi nikdy shody. Růst palebné síly byl vždy výhodný pro zakopaného obránce, zatím co vynalezení nových prostředků pohybu bylo vždy výhodné pro útočníka. Z toho pak vyplývá, že technický pokrok má rozhodující vliv na vztah mezi útokem a obranou.

Z dalších kapitol knihy jsou pro nás s hlediska studia názorů západních theoretiků zajímavé dvě, a to kapitola »Taktika za používání atomových zbraní« a kapitola »Budoucí armády«. Obě řeší základní soudobé vojenskotheoretické problémy a vzhledem k jejich aktuálnosti pro vyřešení některých úkolů vojenskovědecké práce v naší armádě je třeba se s nimi seznámit podrobněji.

Stručné, zkrácené znění základních myšlenek obou těchto kapitol je možno uvést slovy autorovými takto:

I. TAKTIKA ZA POUŽÍVÁNÍ ATOMOVÝCH ZBRANÍ

Vydeme-li ze zkušenosti druhé světové války, její druhé poloviny a aplikujeme-li na ni dosavadní poznatky o možných vlivech atomových zbraní, dojdeme k závěru, že za normálních okolností, t. j. na normálním válečném poli, a za předpokladu, že protivníci jsou po stránce materiální více méně rovnocenní, bude mít válka statický ráz. Současné doktriny na Západě jsou však tomuto hledisku právě protikladné. Zdá se, že jsou založeny příliš na zkušenostech z poslední války a že není věnována dostatečná pozornost speciálním podmínkám, které o rázu bojů rozhodovaly. Důkladný rozbor jednotlivých přeměn taktických zásad by však dnešní stratégové přivedli k mnohem reálnějšímu hodnocení budoucích skutečností.

I kdyby se stalo a atomové zbraně se ukázaly méně účinnými, nežli se dnes domníváme, i v tom případě bude jejich vliv dostatečně revoluční, aby zcela změnil ráz boje.

I přes obrovskou koncentraci palebné síly v jediném náboji bude manévr stále rozhodovat o výsledku boje, který pak bude vítězně dovršen atomovými zbraněmi. Je však možné, že neobvyklá síla těchto zbraní vyvolá potřebu zvláštního manévru. A zůstává otevřeným problémem, zda atomové zbraně ne-

povedou k paralysování pohybu na bojišti tím, že jej učiní nesmírně obtížným, ačli ne prakticky nemožným, dokud technika nedodá nové vynálezy, které jej učiní znovu možným.

OBRANA

Od vynálezu atomových zbraní je všeobecně doporučováno jako protiopatření maskovat a rozptýlovat vojska. Obojí se však snadněji řekne, nežli dělá, vzhledem k tomu, že terén má jenom svoji vymezenou absorpční kapacitu. A stěží se jenom bude hledat maska pro třetinu dnešní divise a pochodové proudy sotva ujdou leteckému pozorování. Rozptýlení má také svoje hranice proto, že rozhodnutí nemůže být dosaženo bez soustředění. Stejně tak jako u maskování je i tu výhoda na straně obránce, který bez soustředění vojsk může dosáhnout rozhodujícího soustředění palby k zničení útočícího nepřítele, nehledě k jeho možnosti bránit se v polních stavbách, které zabezpečují určitou ochranu i před atomovými zbraněmi.

K úspěšnému vedení boje bude třeba kombinovaného použití všech zbraní. Atomové a konvenční letectvo, atomové a normální dělostřelectvo, pěchota a obrněné vojsko musí pracovat jako jeden složitý celek.

Pak přistupuje autor k prozkoumání jednotlivých prvků obrany a k vlastnímu vedení obranného boje.

1. Atomové dělostřelectvo za obranného boje

Spolu s oddíly řízených střel a atomovým taktickým letectvem bude jádrem, kolem kterého se budou kupit všechny ostatní síly a prostředky. Vlastní použití atomového dělostřelectva je si možno představit takto: Jednotlivá atomová děla se rozmístí ve vzdálenosti 4 až 6 mil*) od sebe a 6 až 8 mil za frontou. Tím se vytvoří přiměřený efekt podél celé fronty a pokryjí se všechna možná útočná pásma, neboť i jenom dosavadní dostřel těchto děl — 25 mil — umožní vždy soustředit na ohrožený úsek 4 až 6 děl. Pravděpodobnost, že by nepřítel zničil všechna atomová děla, je jenom velmi malá. Pro bezpečnost vlastních vojsk, vzhledem k okruhu působnosti atomových střel, bude činnost atomových děl plánována na hloubku 3 až 20 mil v prostoru nepřítele. Při srovnávání s normálním dělostřelectvem můžeme vycházet z předpokladu, že se 5 000 konvenčních děl vyrovná jednomu atomovému. Potom za předpokladu, že budeme bránit frontu 400 mil asi 80 atomovými děly, bude naše obranná linie bráněna vlastně 400 000 polními děly. Při tom oddíl o 12 dělech může pokrýt frontu 50 mil, což odpovídá frontě držené armádou o 6 divisích. Toto rozložení není ovšem lineární a bude se řídit terénem a možnostmi očekávaného útoku. Atomová děla musí být maskována a chráněna před výsadky lehkými obrněnými jednotkami, které je třeba přiřčenit přímo k atomovému dělostřelectvu. Součinnost mezi děly může být zabezpečována telefonem nebo radiem.

Výroba potřebných děl na celou frontu není problém, horší je to s otázkou munice, která je drahá a nedá se s ní normálně zacházet. Ukládat ji u každého děla by nebylo účelné vzhledem k možnostem

*) 1 míle = 1,6 km

útoků z různých směrů. Bude asi stačit mít u každého děla jenom jeden náboj, na ohrožených úsecích dva až tři. Tyto náboje budou stačit na zastavení úderu. Ostatní munice by byla 80 mil za frontou v malých pčlních skladech. Dopravována k dělům by byla vrtulníky.

2. Taktické letectvo (a řízené střely)

Úkolem atomového dělostřelectva je bojovat s blízkým týlem nepřítele, kdežto úkolem taktického letectva a oddílů řízených střel je rozšiřovat jejich účinek do hloubky. Hlavním úkolem letectva (řízených střel) je zabránit soustředování nepřítele a za útoku ho odříznout od záloh a posil. Působí do hloubky 100 mil a používá k tomu atomových a konvenčních pum. Jeho účinnost může být značná, uvážíme-li na příklad, že vzhledem k dosavadním studiím stačí rozrušit asi 8 až 12 komunikačních center na to, aby byl snížen pohyb nepřítele na 50 až 60%. Za uvedenou hranici 100 mil působí pak strategické letectvo.

Co se týká rušení dopravy, je nutno mít na paměti, že rušení dopravy přímo na komunikacích není účinné a výbuch jedné pumy znamená vyřazení nejvýše 120 až 140 vozidel. Atomových pum se bude proto používat spíše na vytváření překážek nežli na pochoduující proudy samy. Zdá se, že bude správné začít bombardovat nepřítele z hloubky 100 mil a pak postupovat k frontě. Pohyb se sice nezastaví úplně, ale bude silně snížen.

Raket a řízených střel musí být používáno podle stejných zásad. Jejich použití bude velmi důležité v noci a za špatného počasí. U řízených střel sice ještě technika neřekla poslední slovo, je však možno, že nahradí jak strategické, tak i taktické letectvo a bude tak postupně nahrazovat letectvo v bombardovacích operacích.

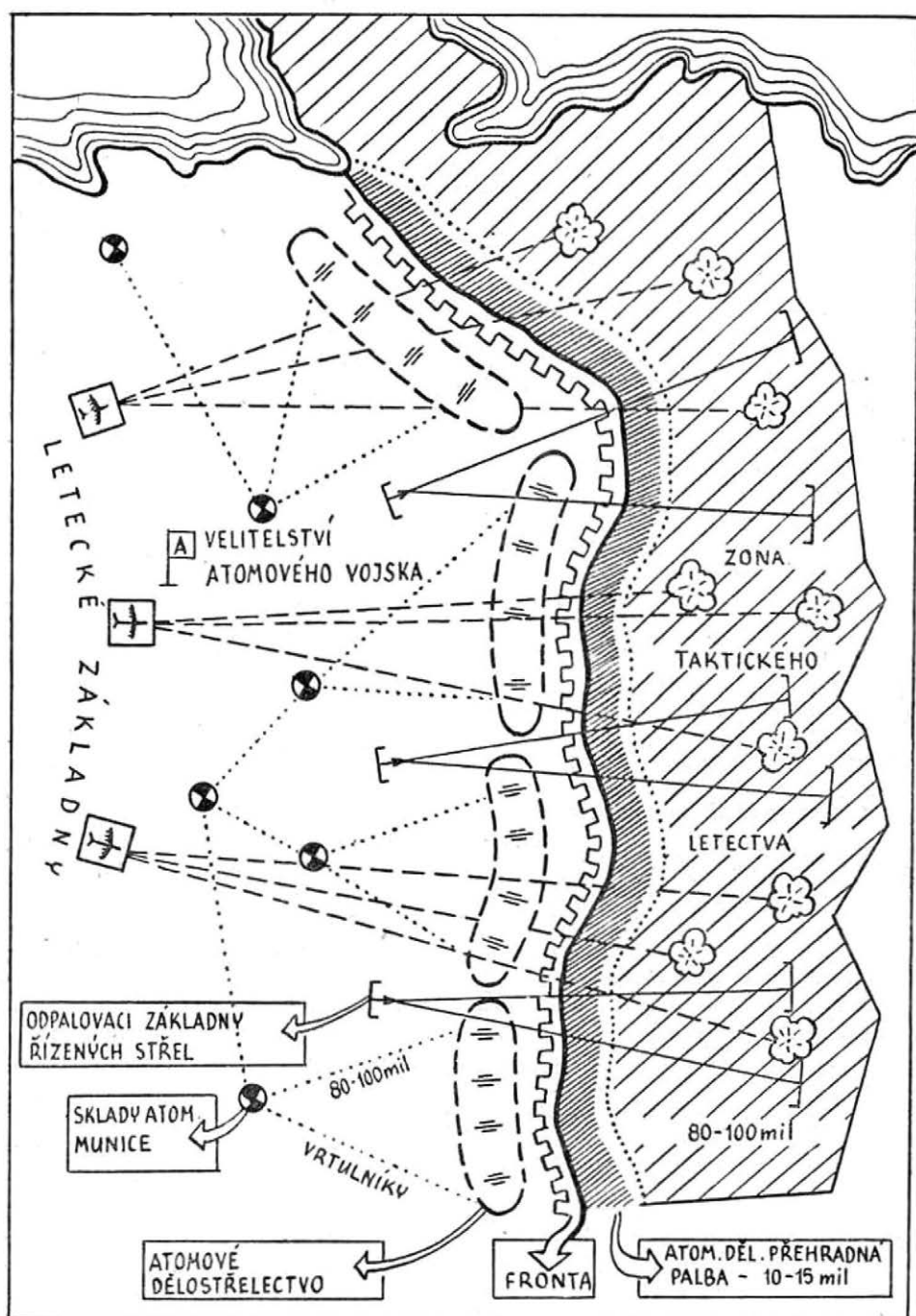
Kombinované použití těžkých taktických atomových zbraní v obranném boji nám zobrazuje schema na následující stránce.

3. Konvenční pozemní vojsko

Při posuzování úlohy atomových zbraní mohou být vysloveny pochybnosti o tom, bude-li nutno mít početné pozemní síly. Ano, bude jich třeba, poněvadž bez souvislé fronty by nepřítel hromadně prosakoval frontou, přešel by se přes postavení atomového dělostřelectva a přes slabé síly, které jej chrání. Proti tomuto náporu by byly atomové zbraně málo užitečné. Avšak pouhá existence souvislé fronty nutí nepřítele, aby se soustředil, a tím se stává terčem pro atomové zbraně. Bez pozemních sil by atomové dělostřelectvo a odpalovací základny řízených střel byly ve vzduchu. Je tedy třeba pozemních sil k tomu, aby vytvářely jakousi přehradu.

Co se týká sestavy, je třeba uvažovat takto:

Vzhledem k tomu, že lineární sestava zmenšuje účinky atomových pum, je nutno sestavu roztáhnout do šířky a organisovat tři nebo i více za sebou jdoucích postavení, každé jednu míli hluboké. Vzdálenost mezi postaveními je dána vzdáleností možného současného zasažení obou postavení jedním atomovým výbuchem. Hlavní síly je nutno soustředit v prvním postavení. Toto první postavení je nutno co nejvíce přiblížit k nepříteli, »země nikoho« musí být zmenšena na minimum. Na rozdíl od první války, kdy se Němcům několikrát podařilo

odpoutat se od nepřítele, který pak provedl dělostřeleckou přípravu na-prázdko, může být této metody použito ve smyslu opačném. Útočník se může pod ochranou tmy stáhnout, aby provedl atomový úder na první postavení nepřítele. Normálně ovšem tento pohyb stěží ujde radiolokač-nímu průzkumu nepřítele. S hlediska obránce je nutno, aby proti tomuto opatření měl pohotovы taktické zálohy, které budou ihned následovat v patách za nepřítelem. Atomové dělostřelectvo obránce se musí ihned soustředit na výchozí prostory útočníka.

Za používání atomových zbraní je však možno také současně před-pokládat, že za určitých okolností dojde k vytvoření »země nikoho« 10 mil i více. V takovém případě bude útočník nucen použít nové tech-niky soustředování — přibližovacího pochodu.

Celý systém pozemních sil musí být vybudován tak, aby se každá jejich část mohla bránit a bojovat, i kdyby byla úplně obklíčena a isolo-vána od ostatních atomovými zbraněmi. Základem obrany budou bojová skupení v síle praporu zesíleného protitankovými a protiletadlovými děly, ohňomety, minomety a polním dělostřelectvem. Válka za používání ato-mových zbraní pravděpodobně velmi zdůrazní význam malých jednotek. Obrana bude ovšem také založena na palbě a pohybu, při čemž se stane důležitější pohyb. Vzhledem k nebez-pečí hrozícímu při soustředování budou se provádět protizteče malými silami, zpravidla několika rotami rozptýlenými do šířky.

4. Vedení obranného boje

Každý z uvedených druhů vojsk (atomové dělostřelectvo, pěchota) má svoji specifickou úlohu a jeho úspěch má vliv na úspěch ostatních. Celý systém působí jako filtr. Viděno očima první světové války můžeme říci, že letecké taktické bombardování a řízené střely přejímají úlohu dělo-střeleckých přehradných paleb a atomové dělostřelectvo přejímá úlohu kulometů.

Jednotlivá údobí obranného boje jsou pak taková: radiolokační prů-zkum a vzdušný průzkum zjistí zámysl nepřítele a řízené střely a tak-tické letectvo budou pak bránit pohybu nepřítele na komunikacích. Ty síly, kterým se podaří projít přehradnými palbami až do výchozích pro-storů, dostanou se pak do palby atomového dělostřelectva. Jestliže se jim přesto podaří zahájit útok, je úkolem za sebou jdoucích obranných po-slavení útok zastavit.

Při boji atomového dělostřelectva a oddílů řízených střel záleží mno-hem více na činnosti letectva, nežli je tomu u pozemního vojska, poně-vadž bez radiolokátorů a vzdušného průzkumu jsou atomová děla slepá a bez letounů nosičů atomových pum a bez řízených střel nemůže být účinek atomového dělostřelectva rozšiřován do hloubky. Prakticky veškerá činnost proti nepřátelskému atomovému dělostřelectvu a od-palovacím základnám řízených střel jsou podmíněny taktickým letec-tvem. Právě tak je tomu i s ochranou atomového dělostřelectva před le-teckými útoky. Neboli: atomové dělostřelectvo, taktické letectvo a od-díly řízených střel jsou hlavní hnací silou celého systému a na jejich součinnosti hlavně záleží. Úkolem pozemních sil v obranném boji je hlav-ně chránit letecké základny, palebná postavení atomového dělostřelectva a odpalovací základny řízených střel.

Vyvstává otázka, zda by za těchto okolností nebylo výhodné organizovat samostatná atomová velitelství (svazky), ke kterým by patřilo atomové dělostřelectvo, oddíly řízených střel, stejně tak jako taktické letectvo. Důležitým argumentem pro to je, že použití atomových zbraní vyžaduje speciální taktiku. Rámec, v kterém atomové zbraně působí, je větší nežli rámec sboru nebo dokonce armády. Jejich bojištěm je celé válčiště. Celý boj se nakonec nutně vyvine v zápas mezi atomovými zbraněmi, které se pak stanou hlavním cílem.

Protiofensiva z jakékoli hloubky se může stát obtížnější nežli útok. Jaká bude nyní úloha strategických záloh vzdálených od fronty 80 až 100 mil? Může se stát, že se jim nepodaří projít přehradnou palbou. Mohou méně počítat s překvapením nežli útočník, který má iniciativu, zejména ve vzduchu. V každém případě se zdá rozumné mít strategické zálohy vzdálené tak, aby nebyly dále, nežli je vzdálenost jednoho nočního přesunu.

Význam taktických záloh bude větší nežli za poslední války. Aby však mohly splnit úkol, musí být co nejvíce vpředu a rozptýleny.*)

ÚTOK

Vedení atomového útoku proti nepříteli, který nepoužívá atomových zbraní, je věc jasná. Bude shozeno několik atomových pum na důležité body a bude následovat rychlý průlom obrněnými nebo pěšími jednotkami — což odpovídá představě, kterou ještě dodnes zastávají někteří stoupenci strategie »Superblitzkriegu«. Mnohem složitější je ovšem celá věc za oboustranného používání atomových zbraní. Tu je velké nebezpečí pro obě strany a několik dobře mířených atomových pum umístěných na útočnickovy druhé sledy a tyl může mít takové následky, že první sledy brzy nebudou mít sil k dalšímu útoku. »Blitzkrieg« je tak ovšem velmi problematický a nové zbraně nutně vyvolávají potřebu nové taktiky nejenom v obraně, ale i v útoku.

Na rozdíl od obránce je útočník mnohem zranitelnější. Útočník má však také výhody. Jsou jimi převaha vyjádřená v počtech, překvapení a iniciativa.

Atomová taktika za útoku musí být také založena jako v obraně na kombinovaném použití různých prostředků.

Stálé ohrožení komunikací, ať již atomovým nebo konvenčním letectvem, zároveň s potřebou soustředit dostatečné množství sil a materiálu ve výchozím prostoru k útoku činí přípravy na útok velmi složitými. Rychlé soustředění a útok ze značné hloubky jsou již sotva možné. Omezené možnosti pohybu v tylu a potřeba pomalého a postupného soustřeďování ztíží možnosti dosažení překvapení, a budou mít tedy rozhodný vliv na taktické formy. Bude třeba používat metody, kterou můžeme nazvat »rozptýlené soustřeďování«.

K dosažení převahy útočníkem je nutná především převaha v atomových zbraních. Velikost této převahy nelze dnes ještě stanovit. Záleží ani

*) K dalšímu studiu autorových názorů na obranný boj za používání atomových zbraní je možno použít překladu jeho článku z *Military Review*, který byl uveřejněn v 2. čísle časopisu *Vojennyj vestnik* z roku 1956.

ne tak na množství atomových zbraní, jako na množství atomové munice a na jejím rychlém dopravení ke zbraním.

Velká převaha v atomových zbraních může zmenšit počet potřebných pozemních sil, přesto však bude pravděpodobně nutné dosáhnout nutného poměru 3:1. Zůstává teď problémem, jak mají být tyto masy dopraveny z týlu k frontě rychle a nepozorovaně.

Ani vzdušná nadvláda nezabrání, aby obránce neodhalil zámysl útočnicka. A potom moderní zbraně přinutí celé armády rozptýlit se ještě daleko před vlastním bojištěm, přibližovat se k frontě »plížením po břichu« a zabezpečovat se zakopáváním, kdekoli to jen bude možné.

Mohou být tyto potíže překonány vzdušnou dopravou? Že vrtulníky v budoucnosti nahradí automobilní dopravní prostředky, zdá se nereálné. Každá divise by potřebovala asi 500 vrtulníků a takový počet se vymyká ekonomickým možnostem. A nehledě k tomu, že by takové gigantické dopravní letectvo vyžadovalo odpovídající zásobovací a dilenskou službu, a dále nehledě k vlivům počasí. Avšak i kdybychom předpokládali, že letecká doprava usnadní zásobovací problém, zůstává nevyřešeno, jak překonat atomovou přehradnou palbu nepřítele a jak prorazit jeho pozemní obranu. Ti, kdo věří ve vzdušnou přepravu, vycházejí z takřka absolutní nadvlády našeho letectva za poslední války. Zapomněli ovšem, že druhá strana má stejné prostředky.

Metoda, která by mohla pomoci, by mohla být tato: organisovat systém postupných (za sebou jdoucích) základů do hloubky 150 mil, každou v prostoru, v kterém je možné maskování (maskovací prostory), a ve vzdálenosti, kterou je možno překonat za jednu noc.

Způsob zaujímání výchozího položení za atomového útoku zobrazuje schema na následující stránce.

Bude tedy nutné používat těchto možných způsobů dopravy:

1. Hlavních komunikací používat jenom co nejméně, pohyb rozložit na všechny komunikace, které je možno použít.

2. Jednotky a materiál, které mohou být přesunovány rozptýleně, přesunout po pěšinách nebo dokonce terénem.

3. Všechny tyto formy kombinovat co možná se vzdušnou dopravou.

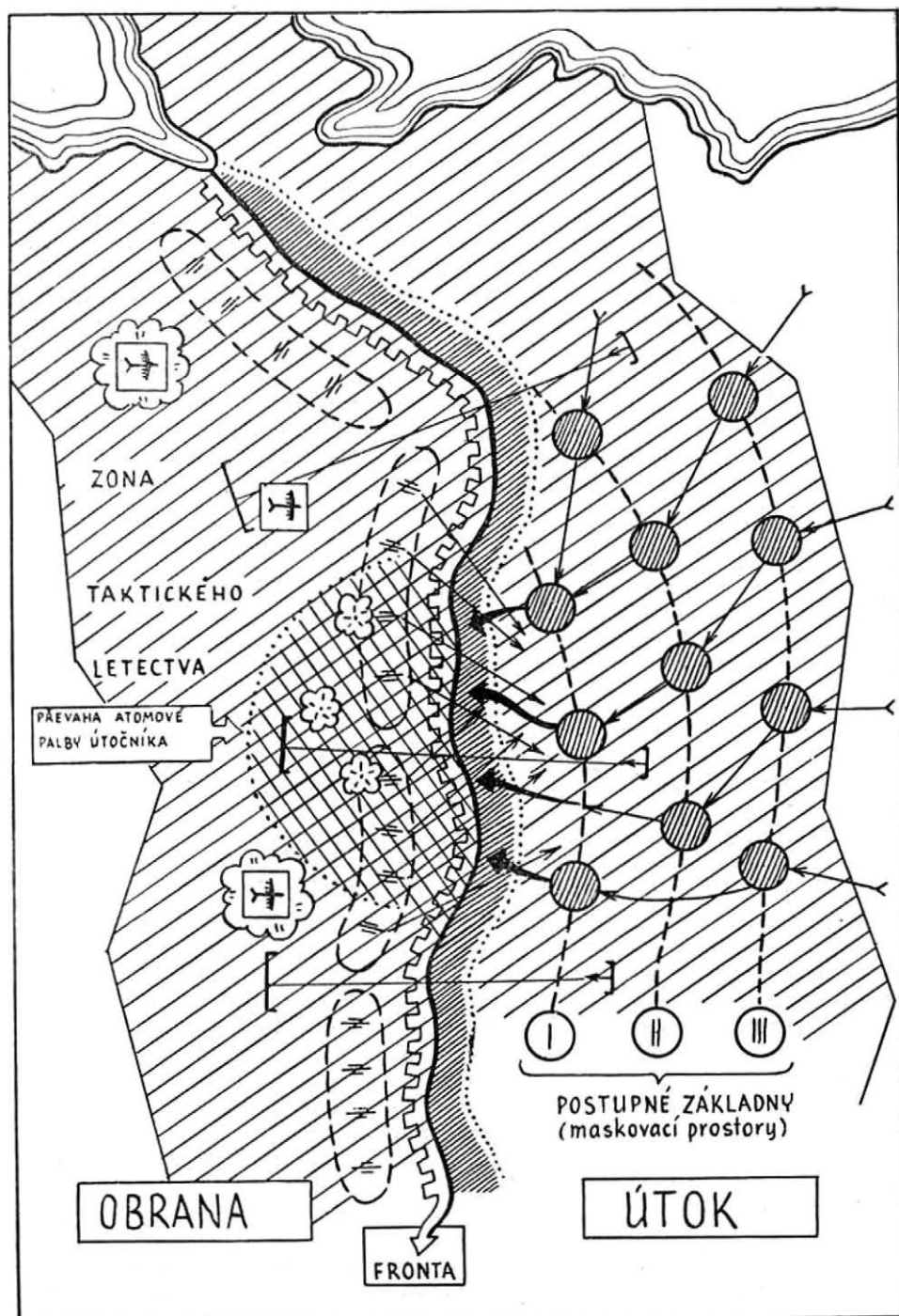
Nejllepší bude začít zásobami, municí, pak dělostřelectvem, a na konec vojsky určenými k provedení útoku.

Problém je ještě složitější ve výchozím prostoru k útoku. Tu je nutné »rozptýlené soustředění«, to znamená, že určité jednotky, na př. plukovní bojová skupení, jsou soustřeďovány, avšak odděleně od sebe, aby nebyly najednou zasaženy jedním atomovým výbuchem. Stejněoměrné, dosud používané rozptýlení může vést k současnému zasažení několika jednotek, a tím k vyřazení všech, u rozptýleného to povede k vyřazení jedné jednotky, zatím co ostatní zůstanou bojeschopné.

Vzhledem k nutnosti dosáhnout převahy nad nepřítelem a nutného soustředění budou možné dvě cesty:

1. organisovat úzké pochodové proudy vzdálené od sebe na vzdálenost jednoho atomového výbuchu, nebo

2. jako je tomu za atomové obrany, rozčlenit útočnou sestavu na tři nebo více lineárních vln — sledů jednu mili hlubokých, mezi každou vlnou čtyři míle.

Za těchto okolností budou mít proudy velkou průraznou schopnost, avšak budou zranitelné na bocích a sledy budou mít zase průraznou schopnost menší.

V každém případě však musí být fronta širší. Mezi oddělenými proudy budou pasivní sektory, které bude nutno neutralisovat konvenčním a atomovým dělostřelectvem.

Divise může útočit v jednom nebo ve dvou proudech nebo ve třech oddělených sledech. Základní taktickou jednotkou zůstává bojové skupení plukovní, v němž poměrně samostatně jednají prapory zesílené tanky.

Mechanisované jednotky mohou mít vzhledem ke své větší pohyblivosti mezi sebou větší vzdálenosti. Soustřeďování budou provádět proto zrovna tak, jako pěchota.

Zálohy bude třeba mít co nejdále. Je však velké nebezpečí, že při velkém členění do hloubky neprojdou atomovou palbou.

Odchod jednotek v dotyku k uskutečnění atomových úderů na první postavení musí být proveden v noci. Na přípravnou atomovou palbu postačí 10 minut. Během této doby budou zničena minová pole, a protitankové kanony a tanky budou proto moci jednat samostatněji. Jak hluboko bude moci útočník proniknout, se ještě uvidí. Hluboké a rozsáhlé údery mechanisovaných a tankových vojsk budou sotva možné vzhledem ke zranitelnosti různých pomocných služeb atomovými zbraněmi, na kterých tato vojska závisí.

Vedení útoku

Útok začíná bojem o nadvládu ve vzduchu. K zabezpečení volnosti pohybu musí být blokována nepřátelská letiště a celý prostor musí být hlídkován stíhacími letouny. Používání atomových pum usnadní boj o nadvládu ve vzduchu, atomové údery vyřadí rychle nepřátelská letiště. Údery na letiště musí být vedeny náhle, co možná současně a vzápětí po vyražení útoku. Aby vlastní letiště nepotkal stejný osud, je nutno budovat místo velkých letišť malá, a to ve velkém počtu.

Přípravná palba může být vedena několika způsoby. V dotyku to bude salva několika atomových střel na druhé a třetí postavení, zatím co konvenční dělostřelectvo bude neutralisovat první. Během útoku zabezpečuje normální dělostřelectvo první sledy, zatím co atomové dělostřelectvo provádí údery na blízké týly a palebná postavení atomových děl.

Letectvo nesoucí atomové pumy izoluje nepřítele od záloh a zásobovacích jednotek. Konvenční letectvo a raketometry také útočí na palebná postavení atomového dělostřelectva. Stíhací letectvo chrání letiště a zejména vlastní týl proti nepřátelskému letectvu. Čím hlouběji půjde útok předních sledů, tím větší bude nebezpečí, že bude týl odříznut atomovými zbraněmi.

Letectvo bude mít čím dál tím důležitější úlohu. Hlavní boj se nepochybně rozvine okolo atomových zbraní, protože jejich neutralisace umožní pohyb, bez něhož není možný manévr a ani »klasické rozhodnutí«. Za těchto okolností se tedy výsledků dosáhne hlavně letectvem. Dojde k obrovským vzdušným sražením, jejichž konečným cílem bude zničit atomové zbraně. Pozemní síly budou mít jenom poměrně podřad-

nou úlohu a letectvo jim bude moci poskytnout jenom málo pomoci v obvyklém smyslu.

Palba může získat znovu rozhodující převahu vzhledem k pohybu. Ovšem zákopová válka může sotva vést k řešení. Hlavní těžiště války se může snadno přenést ve formě strategické letecké války na životně důležitá území nepřítele s cílem nepřímým zlomit jeho odpor. Nebude-li dosaženo rozhodnutí rychlou činností, může se fronta stát jen hranicí k ochraně strategického letectva a válečného průmyslu před širokou infiltrací.

II. BUDOUCÍ ARMÁDY

Atomový způsob vedení války povede ke změně složení armád. Bylo by však nemoudré z toho vyvozovat, že bude nějak podstatně snížen význam lidí nebo že budou lidé nahrazováni. Rozhodnutí může být dosaženo jenom lidmi a stroji. Je nebezpečný mythus, že tažení může být rozhodnuto s malými, úzce pohyblivými silami podporovanými atomovými zbraněmi. Ať se to zdá paradoxní, vývoj nás přinutí vzdát se složitějšího materiálu a složitých taktických forem. Odstřelovač, kulometník, tarasnice nebo minomet budou spolehlivější nežli moderní zbraně vyžadující složitou zásobovací službu.

Nepohyblivé a složité divise sil Atlantického paktu sotva odpovídají požadavkům atomové války — a ještě méně finančním možnostem mnoha evropských zemí. Na »atlantickou« divisi připadá 68 000 lidí, 18 000 v předním pásmu a 50 000 v týlových prostorech válčičtí. A z těchto 18 000 jenom polovina skutečně bojuje. Udržení takové divise stojí americké poplatníky v míru ročně 300 milionů dolarů (sovětská divise jenom 20 až 30 milionů dolarů).

S hlediska zásob potřebuje americká divise denně 600 až 800 t, kdežto sovětská 150 až 200 t. Důsledek toho je, že stálá — mírová americká armáda má jenom 25 divisí, kdežto sovětská 180. Toto složení amerických divisí je také příčinou, proč nemohou západní státy využít v Evropě lidského potenciálu. Příkladem může být Francie, která v poslední válce postavila 100 divisí, kdežto dnes jen 15 až 20. Ostatní dva miliony zbraně schopných mužů nemůže postavit z finančních důvodů.

Krise divisního systému

Západní armády se dnes dostaly do slepé uličky. Divise klesají pod vlastní tíhou. Jaké byly a jsou příčiny tohoto stavu? Došlo k chybě v tom, jak byly zařazovány zbraně do divisí. Původně byla divise vyvážený celek, v první světové válce dostala dělostřelectvo, v druhé válce dostala tanky a leteckou podporu. Ukázalo se, že divise je při zachovávaní současné rovnováhy na všechny tyto zbraně příliš malá. Pomalu se začala vyvíjet nerovnováha. Potřeba manévrovat takovým množstvím zbraní, potřeba součinnosti a obrovského množství munice zvětšila počty štábů vzhledem k bojující živé síle. Neboli čím více byla divise zatěžována těžkými zbraněmi, tím více byl vytlačován pěšák. Často slyšíme o obrovské palebné síle divise. Skutečnost je ovšem taková, že palebná síla má význam jenom ve spojení s manévrem — a v tom je právě jádro problému dnešní organisace, totiž, že palba a terénní pohyb nejsou v rovnováze.

Stejně je tomu s plukem, který se svými 2500 lidmi je příliš těžkopádný k plnění taktických úkolů a zase příliš slabý na to, aby samostatně plnil operační úkoly. Situace se nemůže zlepšit ani přidělením dělostřelectva a ženistů. Palebná síla se tak sice může zlepšit, nikoli však pohyblivost, zejména v těžkém terénu.

To, čeho je americké divisi potřeby, jsou pěšáci. Nevhodnost americké divise zejména vynikne, uváží-li se poměry ve východní Evropě, kde je málo komunikací. Je třeba mít na paměti, že je snadnější vybavit armádu vozidly, nežli pro tyto vozidla najít komunikace.

Pro americkou divisi platí tato čísla: štáb a služby tvoří u divise 46,4%, u pluku 45,49, u praporu 31,2% (nebojovníků). Personál u těžkých zbraní (kolektivních): u divise 40,4%, u pluku 43,8%, u praporu 50%. Pěšáci jsou zastoupeni takto: u divise 6,6%, u pluku 10,8%, u praporu 18,8%.

Americká divise má tedy velkou hlavu, dlouhý ocas a mezi nimi tělo, které není ve správném poměru. Z této skutečnosti vyplývá paradox, který je pravdivý, že motorisace snížila taktickou schopnost armády. Americké divise mají rychlost, nikoli však pružnost, která je druhým prvkem mobilnosti. Armády složené z divisí takového typu mohou operovat jenom proti nepříteli, který je ve vzduchu slabý. A naděje těchto armád budou ještě více zmenšeny při používání atomových zbraní.

Nová organizace

Pozemní síly by měly být v budoucnosti děleny na těchto pět kategorií:

1. atomové vojsko, 2. normální pěchota (krycí funkce), 3. mechanisované vojsko (úderná síla), 4. vojsko určené v týlových oblastech, 5. výsadkové vojsko a ostatní speciální jednotky. Přitom pořadí důležitosti nebude jako dosud: mechanisované vojsko, výsadkové vojsko, pěchota, ženisté, nýbrž atomové vojsko, pěchota, ženisté (týlové jednotky), mechanisované vojsko a výsadkové jednotky.

Letectvo bude asi působit ve dvou základních formách:

1. jako strategické letectvo — samostatně působící, proti nepřátelské zemi a
2. jako taktické letectvo — které bude spolupracovat s pozemními silami.

1. Atomové vojsko

Stává se zřejmou potřebou organisovat nové svazky, které budou mít název svazky atomové. Jejich složení bude asi takové:

1. velitelství a štáb (řízení);
2. speciální jednotky (optický a zvukoměrný průzkum, topografická, balistická a meteorologická skupina);
3. 1 až 3 baterie těžkého atomového dělostřelectva (12 až 36 děl), jedna baterie k podpoře jedné armády;
4. 1 až 3 prapory řízených střel (6 až 18 odpalovacích základen);
5. bojové letectvo (různé typy letounů, stíhací a bombardovací);

6. protiletadlové dělostřelectvo a jednotky pěchoty (k ochraně leteckých základů a palebných postavení atomového dělostřelectva a odpalovacích základů);
7. ženisté;
8. zásobovací a udržovací služba.

Složení atomových svazků se může ovšem měnit podle válčiště. V obranném boji musí být síla taktického letectva nejméně $\frac{1}{3}$ letectva útočníka. Atomové svazky budou operovat v mnohem větším měřítku nežli armádní sbor — bude to zpravidla 120 až 160 mil a možná i více. Hloubka jejich působení bude 100 až 120 mil. Měly by být podřízeny veliteli atomového vojska.

Úkolem atomových svazků bude

- připravovat a podporovat útok;
- krýt odkryté boky manévrujících armád;
- krýt odchod při ústupu;
- podporovat obranný boj vlastních vojsk.

Atomových svazků bude používáno jenom k dosažení důležitých cílů (nikoli na příklad k dělostřeleckým soubojům, jako tomu bylo za první světové války).

2. Normální (konvenční) pěchota

Jednotky nového typu, které musí být vytvořeny na správné základně, musí být schopny využít našeho lidského potenciálu a musí odpovídat těmto požadavkům:

1. malé nároky na zásobování a poměrná nezávislost na týlových službách;
2. palebná síla musí být v rovnováze s pohyblivostí v terénu;
3. organizace musí být pružná a dovolovat kontrolu, maskování a rozptylování;
4. jednoduchost výzbroje a malá nákladnost;
5. útvary musí být organizovány pro všechny eventuality (pro atomovou válku, pro konvenční válku a pro partyzánskou válku).

Takováto organizace nedovolí ovšem vedení bleskových manévru, je však nutná, poněvadž tyto jednotky jsou určeny hlavně k obraně, k střežení souvislých front — k ochraně palebných postavení atomového dělostřelectva a odpalovacích základů.

Dalším úkolem těchto divísi je působit mezi dvěma nebo i více oddělenými motorisovanými proudy k zabezpečení jejich úspěchu, chránit komunikace před výsadky a při nepřátelském průlomu vést »partyzánskou válku« v týlu nepřitele.

V budoucnosti bude možno u divísi snížit počet konvenčního dělostřelectva. Dělostřelectvem a tanky mohou tyto divise být zesíleny jenom pro útok. Nejdůležitějším organizačním problémem u těchto divísi je udržení jejich vnitřní rovnováhy. Toho se za současných podmínek dosáhne jenom zvětšováním počtu bojující živé síly v nich.

Theoreticky normálně vyvážená divise by měla obsahovat 30% služeb, 40% kolektivních zbraní a 30% bojujících vojáků. Přitom je nutno zachovat příslušnou rovnováhu u podřízených útvarů a jednotek a nezbytnou pružnost.

Existují tendence zvýšit živou sílu organisováním praporů o šesti rotách místo čtyř, čímž by se mohly ušetřit štáby. Důsledek toho by ovšem byl takový, že by se prapory staly těžkopádnými a velitelé by byli přetížení. Je třeba uvážit, není-li ještě jiná cesta: zachovat trojkový systém a přistoupit k tak zvané »změně relativní taktické hodnoty jednotek«, to znamená dosavadní poločety o 10 až 12 mužích zvýšit na tři družstva o 7 mužích + důstojník + tři, což je dohromady 25 lidí. Je to více než stará poločeta a méně než četa. Tři takové poločety (čtyři a četa zbrani + štáb + poločeta služeb je dohromady 136 mužů, což je více než dřívější četa a méně nežli rota. Následující jednotka se bude zakládat na třech takových četách/rotách, což dohromady dává 521 mužů. U takto vzniklého praporu by byl vnitřní poměr 20 : 35 : 45, kdežto u dnešního je 31,2 : 50 : 18,8. Celkové řešení by pak vypadalo takto:

Dnešní jednotky		Po změně taktické hodnoty	
četa	41 mužů	←————— četa/rota	136 mužů
rota	211 mužů		
prapor	917 mužů	←————— rota/prapor	521 mužů
		←————— prapor/pluk	2000 mužů
pluk	3577 mužů	←————— divise	8500 mužů
divise	18705 mužů		

Vnitřní poměr u tří podřízených jednotek v divisi by byl zachován 30 : 40 : 30. Divise by měla 450 až 500 nákladních aut a osobních terénních vozidel. Tři divise takového typu by tvořily vyšší svazek »pěší sbor«, který by nahrazoval dřívější »nezávislou divisi«. Tento sbor by se skládal ze tří pěších divisí (25 000 mužů), z dělostřeleckého pluku (2000), z tankového pluku (2000), z ženijního pluku (2000) a z brigády služeb (2000), což dohromady dává 33 500 mužů (soudobý armádní sbor má 60 000 mužů). Tento sbor by se stal normální akční jednotkou.

Do popředí se dostává otázka využití koní v soudobé válce. Jejich využití za atomové války je velmi důležité vzhledem k tomu, že jsou velmi málo závislí na složitých službách. Jejich praktické využití v moderní válce již bylo dokázáno Sovětským svazem. Je možno uvažovat o využití koní při dopravě těžkých pěchotních zbraní (technický vývoj značně snižuje váhu těchto zbraní, na př. bezzákluzové dělo může nést jeden kůň). Použití koní by znamenalo menší závislost na silnicích, rovněž maskování by bylo jednodušší. Ačkoli pracovní kapacita koní je menší nežli motorů, mohou být koně zase udržováni z místních zdrojů. Tím se ovšem neobhájí přechod k dopravě pomocí koní. Každý prostředek má svoje místo. Je nepochybné, že by to snížilo strategickou rychlost jednotek. Ve skutečnosti, čeho však bude třeba v budoucnosti, je lehká pěší divise schopná pohybovat se terénem (dlouhé

pochodové proudy na silnicích za dnešních podmínek nikdy nedosáhnou svého cíle).

Ženíjní jednotky budou asi mít důležitější úlohu než kdykoli jindy ve vojenské historii. V každém druhu boje bude v soudobých podmínkách krajně důležité rychle se zakopat, vybudovat úkryty a maskovat se. S tohoto hlediska je také možno předvídat, že v budoucnosti dojde asi ke sloučení pěších a ženijních jednotek a k vytvoření nového typu vojska. Tu může ovšem problém vyřešit jedině praktická zkušenost. Bude možná potřeba organisovat pluk ze tří pěších a z jednoho ženijního praporu.

3. Mechanisované vojsko

S hlediska vedení války pozemními silami je nutno brát v úvahu, že první dny války budou mít manévrový ráz. V tomto období mohou mít mechanisovaná vojska opět velký význam. Později ovšem atomové zbraně pronikavě sníží trvání zahajovacích sražení. Dnešní nerovnováha mezi palbou a pohybem, větší nežli kdykoli v historii, bude mít své důsledky a mechanisovaná vojska by měla těžké ztráty, dříve než by mohly přijít posily.

Je nebezpečné soustřeďovat se na krátké období zahajovacích sražení a na tom založit organisaci armády bez uvážení, co se může stát později.

Za předpokladu, že se boj zastaví, jaká bude potom funkce mechanisovaných vojsk? Je to skutečně tak nepravděpodobné, že atomové zbraně budou mít stejný vliv na mechanisovaná vojska, jako měly kulomet a rychlopalné dělo na jezdeckvo?

Slabost moderních tanků není v jejich zranitelnosti. Ta je poměrně malá. Zranitelnost vojska je však ve zranitelnosti pomocných služeb, na kterých je toto vojsko naprosto závislé. Je to Achillova pata strategických a taktických možností tankových a mechanisovaných vojsk. Zásobování vzduchem nemůže problém vyřešit.

Jaké jsou tu možnosti do budoucna? Jedna z možností je snížit váhu tanků, aby se tak získala možnost vozit pohonné hmoty a munici. Vývoj protitankových zbraní již definitivně rozhodl souboj mezi střelou a pancířem ve prospěch střely. Nejlepší ochranou dnes pro tanky není tlustá »kůže«, nýbrž síla výzbroje a mobilnost. První umožňuje tankům zasáhnout nepřítele na větší vzdálenost a druhá umožňuje využívat mnohem více krytů. Redukce pancíře by automaticky snížila váhu a tím by se zvětšila mobilnost. Části této váhy by mohlo být využito k vození pohonných hmot a munice, čímž by se zvětšila nezávislost tanků na zásobovací službě.

Co se týká organisace, mají dnešní obrněné divise vnitřní nerovnováhu, stejně tak jako pěší divise. Celkové počty jsou tu takové: 16 000 lidí, 273 tanků, 3300 motorových vozidel. Neboli na každý tank připadá 43 mužů a 9 vozidel. Poměr služeb, tanků a pěchoty by však neměl přesahovat 45 : 35 : 20%.

Nutnost rozptylovat vyvolává nutnost organisovat mnohem pružnější typ divise, než je tomu dosud. Je-li u dnešní pěší divise nutno, aby se zvýšil počet živé síly, tu je nutno, aby se zvýšil počet obrněných zbraní vzhledem k ostatním zbraním. Jenom tak se může stát tank hlavní zbraní. Místo divisi bude lépe organisovat obrněné brigády, které budou

mít větší manévrovací schopnosti. Tyto brigády by měly dohromady 250 tanků a přímo i nepřímo by byly obsluhovány 6500 až 7000 muži.

Neboli příležitost pro smělé tankové útoky se v budoucnu značně zmenší. Mechanisované jednotky proto mohou být nuceny přejít k taktice podobné taktice pěchoty. Skupiny pěti tanků vážících méně než 8 t budou působit jako pěšáci — od krytu ke krytu. Střední tanky ve váze 12 až 18 t budou podporovat jejich palbu zezadu a budou postupovat jako mobilní palebná základna, celý souhrn pak bude chráněn těžkými tanky (přes 20 t) vyzbrojenými mocnými děly. Mechanisovaná pěchota bude následovat na transportérech. I tu budou velmi důležité ženisté.

V každém případě samostatné taktické použití obrněných jednotek je možné jenom při přípravné palbě jako dosud. Útok bude veden na mnohem širší frontě nežli dosud. To ovšem povede k zmenšení průraznosti útoku (může to vést k »mechanisované partyzánské válce«). Nebezpečí, že takový útok ztratí brzy svoji průraznost, není ani tu, v prvních sledech, které se nebudou střetávat s velkým odporem, nýbrž spíše v jejich spojení se zásobovacími základnami, na které bude obránce soustřeďovat palbu atomových zbraní.

Další metodou použití obrněných jednotek by bylo v rámci normální pěší divise. Ovšem ty by nebyly organizačně včleňovány, poněvadž by to zase vedlo k zmenšení manévrovací schopnosti pěší divise, nýbrž jako samostatné pluky, prapory nebo roty, které by byly dočasně přidělovány podle potřeby.

4. Vojska a služby určené pro týlové oblasti

Naše úvaha se týká blízkého týlu, poněvadž se nezabýváme strategickým letectvem. To, co se dříve nazývalo frontou, později bojištěm, to se nepochybně rozšíří do hloubky 80 až 100 mil. Bude to oblast, která bude nejvíce zasahována atomovými zbraněmi. Poměrně úzký pás obsazený vojsky bude tvořit jenom část bojiště, třebaže velmi důležitou.

Na funkci služby v této týlové oblasti bude záviset úspěch činnosti. Atomová válka tu ovšem znásobí potíže. Bude tu nutno dodržovat pořádek, kázeň, bezpečnost pohybu, evakuaci a bude třeba řídit civilní obyvatelstvo. Složitě úkoly si vyžadují vytvořit tu speciální útvary v rámci hranice armád a skupin armád. Celý tento pás bude třeba organizačně rozdělit na okruhy, každý s vlastním velitelstvím.

Oblast musí být studována s hlediska maskovacích možností. Masek bude široce využíváno ke krytí vojsk. Všechny jednotky v této oblasti a komukoli patřící budou podléhat »týlovému zónálnímu velitelství«. Toto velitelství bude odpovídat za regulaci pohybu, ubytování a zásobování přepravovaných vojsk a p.

Je nutno, aby tu byly organisovány:

a) Ženíjní vojsko — bude tu naprosto nutné. Možná, že v budoucnosti bude tu nutno organisovat celé ženijní divise, do nichž budou z a č l e ň o v á n í politicky méně spolehliví lidé. Jejich funkce bude záležet v provádění oprav cest, mostů, v odstraňování radioaktivity, ve stavbě ubytovacích zařízení, v budování úkrytů a v budování nových obranných postavení za frontou.

b) Regulační jednotky.

- c) Protiletadlové dělostřelectvo.
- d) Policejní a bezpečnostní jednotky.
- e) Zdravotnické jednotky.
- f) Týlové zonální velitelství.

5. Výsadkové vojsko

Použití výsadkového vojska bude velmi obtížné, poněvadž nepřítel bude mít mnoho možností, jak výsadkové jednotky zničit. Na zemi mají výsadkové jednotky jenom velmi málo vozidel, nemají proto takovou mobilitu a mohou být nepřítelem používajícím atomových zbraní lehce zničeny. A mimo to není daleko doba, kdy bude používáno řízených protiletadlových atomových střel, kterých bude možno s úspěchem použít jak proti konvojm dopravujícím výsadkové jednotky, tak i proti konvojm dopravujícím pro ně zásoby.

Dále je třeba brát v úvahu, že čím více bude boj ztrácet svůj mobilní ráz, tím menší bude hloubka, do které bude možno výsadky shazovat. Možná dojde k docela jinému použití výsadkových jednotek. Třeba se ukáže lepším shazovat je za obrněnými vojsky nežli před nimi (k dodání nezbytné pěchoty, k ochraně odkrytých boků, k neutralisaci odporů nebo k vytváření postupných zásobovacích základů za postupujícími hlavními silami).

Je však možné, že v neevropských oblastech, kde jsou komunikace řidší a kde nebude nutno očekávat takový odpor nepřítele, že tam naleznou výsadková vojska větší použití.

*

Potud slova autora. V další, poslední kapitole knihy se zabývá vzájemnými vztahy fronty a týlu a předpovídá, že budoucí válka bude pravděpodobně doprovázena stěhováním obyvatelstva takového rozsahu, jaký svět dosud nepoznal. Je možno očekávat uprchlíky dvojího druhu: prchající před nepřátelskými armádami a uprchlíky z velikých měst, a to z center ohrožených bombardováním atomovými pumami. Panika může být podle jeho názoru taková, že může vést i ke zhroucení vojenských operací.

Jako preventivní opatření navrhuje:

1. evakuaci osob, kterých není třeba k válečné výrobě, v průmyslu, k protivzdušné obraně a p.;
2. úplnou evakuaci nejohroženějších měst;
3. decentralisaci služeb ve městech (zásobování, distribuce, voda, elektrina).

(Zpracoval major Jaroslav Vinkler)